مسیر

ایده مردم‌سالاری دینی از تهران تا دمشق

اوج سخنان دیروز رهبر انقلاب حداقل از دیدگاه جامعه‌شناسان یا آنهایی که نگاه عمیق و مبتنی‌بر تمدن‌سازی به مسائل سیاسی دارند، به رسمیت شناختن دوباره مردم و مطالبات‌شان حتی در عراق و لبنان بود چیزی که چه در داخل و چه در خارج تیتر بسیاری از رسانه‌ها شد، «مطالبات مردم به حق است». هرچند این اولین‌بار نیست که رهبری درمورد کشورهای منطقه و مردم‌شان این‌گونه اظهارنظر می‌کنند اما باید گفت این تاکید مجددا نشان‌دهنده الگوی ذهنی و مانیفست فکری اصیلی است که مدیریت انقلاب و جمهوری اسلامی را برعهده دارد. به رسمیت شناختن مردم در هر جایگاهی که باشند و در هر کشوری ولو عراق، سوریه، مصر، بحرین، لبنان و حتی والی‌استریت گویای این است که نقش مردم جزء جدایی‌ناپذیر این دیدگاه است و به‌عبارتی آنقدر نقش مردم در این الگوی ذهنی پررنگ است که نه‌تنها قابل انکار نیست که از اصول دیگر بعضا قابل توجه‌تر و مؤثرتر است.

بررسی اجمالی این مساله نیازمند بازخوانی مواضع حضرت آیت‌الله خامنه‌ای حداقل در سه محور است.

اول: مشروعیت نظام اسلامی. تئوری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در اداره انقلاب گویای نظامی مردم‌محور با همان عبارت معروف و شناخته‌شده مردم‌سالاری است که در مقاطع مختلف از جانب ایشان تبیین شده و نه‌تنها درمورد انقلاب که ریشه‌های آن تا حکومت پیامبر مکرم اسلام و امیرالمومنین(ع) هم می‌رسد. در سال ۱۳۶۶ یعنی دو سال پیش از آنکه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر انقلاب اسلامی شوند، در خطبه‌های ۲۲ خرداد به نقش مردم در حاکمیت صدر اسلام اشاره کرده و تاکید می‌کند بیعت در نظام اسلامی یک شرط برای حقانیت زمامداری زمامدار است. ایشان در همان زمان توضیح می‌دهند: «در اسلام به‌نظر مردم اعتبار داده شده؛ رای مردم در انتخاب حاکم و در کاری که حاکم انجام می‌دهد، مورد پذیرش قرار گرفته. لذا شما می‌بینید که امیرالمومنین (ع) با اینکه خود را منصوب پیغمبر و صاحب حق واقعی برای زمامداری می‌دانند، آن وقتی که کار به رای مردم و انتخاب مردم می‌کشد، روی نظر مردم و رای مردم تکیه می‌کند. یعنی آن‌را معتبر می‌شمارد. بیعت در نظام اسلامی یک شرط برای حقانیت زمامداری زمامدار است. اگر یک زمامداری بود که مردم با او بیعت نکردند، یعنی آن را قبول نکردند، آن زمامدار خاندنشین خواهد شد. مشروعیت ولایت و حکومت به بیعت مردم وابسته است یا یگوییم فعلیت زمامداری و حکومت به بیعت مردم وابسته است»؛ یا در جایی دیگر رهبر انقلاب درباره منطقه مردم‌سالاری دینی تاکید می‌کنند: «آن دینی